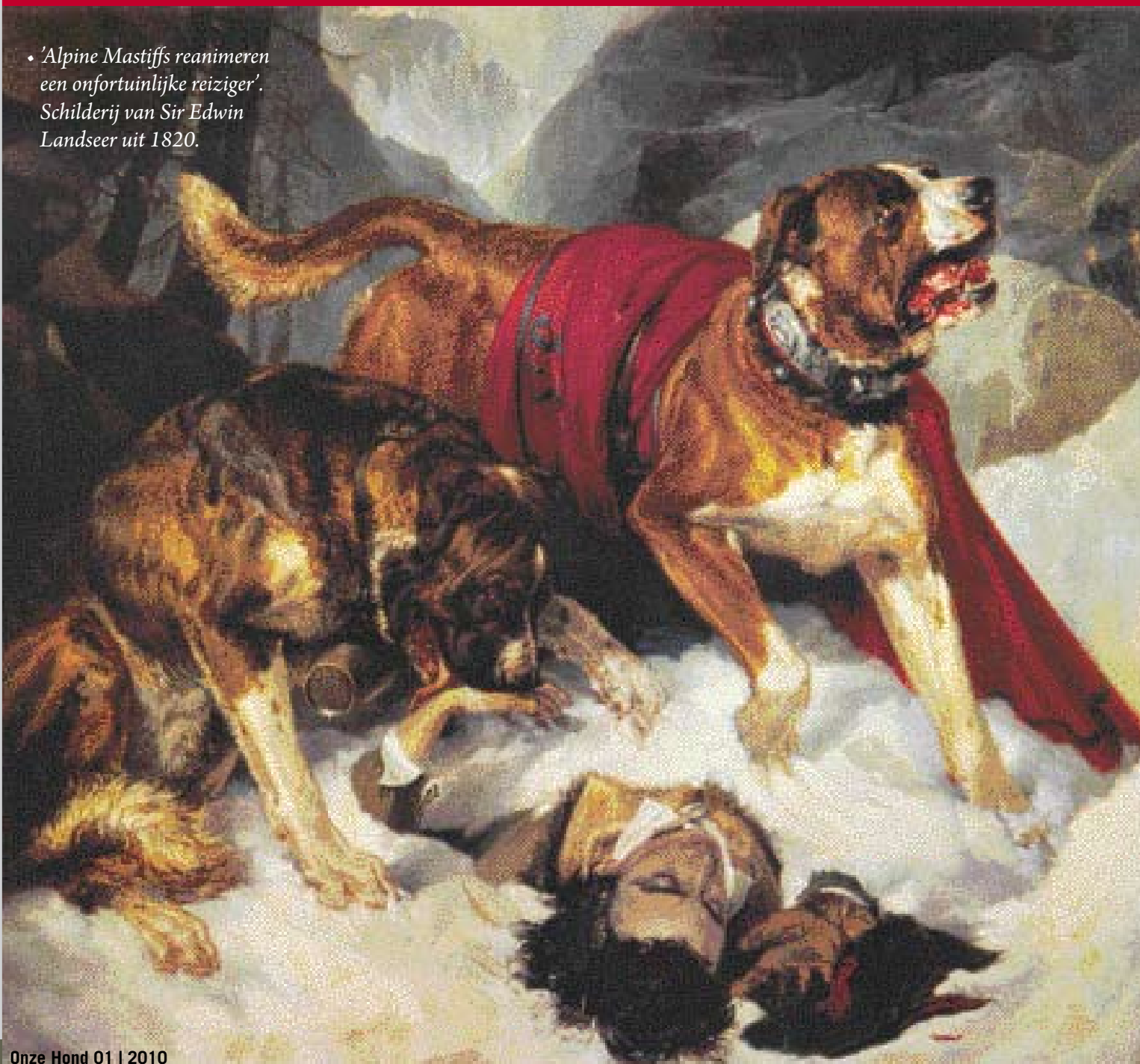

Niets nieuws onder de zon...

Lawinehonden

Vanaf de vroegste geschiedenis fungeert de hond als helper van de mens: bij de jacht, bij drijven en bewaken van vee en bij het vervoeren van lasten. Maar ook in gevaarlijke situaties komt de hond letterlijk als redder in nood opdraven. Lawinehonden zijn daarvan de levende voorbeelden...

- *'Alpine Mastiffs reanimeren een onfortuinlijke reiziger'.*
Schilderij van Sir Edwin Landseer uit 1820.

- Er bestaan prachtige prenten met spectaculaire reddingen, zoals deze van rond 1865. Een geestelijke knielt bij de geredde persoon. Ook hier twee 'Kloosterhonden', die duidelijk van het Mastiff type zijn.

Dramatisch

Bij sneeuwlawines denken we aan landen met hooggebergten, zoals Zwitserland, Zuid-Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië en Noord-Italië. Niet altijd hebben die prachtige wegen en tunnels bestaan die de bergachtige landen nu verbinden. Denk maar aan Karel de Grote en aan Napoleon, die in respectievelijk 773 en 1800 de Alpen tussen Zwitserland en Italië over trekken. Eeuwenlang trekken legers, kooplui, reizigers en avonturiers door deze sneeuwrijke en dus gevaarlijke bergstreken. Sneeuwstormen, verdwalen, lawines en bevroering liggen op de loer. Alleen al in de eerste jaren van de zeventiende eeuw komen twintig reizigers in de Zwitserse Alpen om. 'Witte doden' noemt men deze onfortuinlijke mensen.

Kloosterhonden

In de tiende eeuw sticht Bernhard de Menthon (923-1008), een Benedictijner geestelijke, een klooster en een hospice op een bergpas tussen Italië en

Zwitserland. Het is een onderkomen voor monniken, maar ook een rustplaats voor reizigers en voor de vele Franse en Duitse pelgrims die naar Rome reizen.

Rond 1650 beginnen de bewoners (hospitaliers of marronniers) van het klooster met de opleiding van hun honden tot reddingshonden. Natuurlijk kennen we allemaal het verhaal van 'Barry I' (1800-1814), die volgens de kloosteradministratie meer dan veertig mensen van de vriesdood redt. Ook zijn er getuigenissen dat de 'Kloosterhonden' een sneeuwstorm en een lawine voelen aankomen. Talrijk zijn de verhalen over mensen die, meters diep in de sneeuw liggend, toch worden gevonden, dankzij de intelligentie, het goede oriëntatievermogen en de uitstekende neus van de honden. Er bestaan dramatische beschrijvingen en prenten van ongelukken én van reddingsacties.

In de periode 1750-1940 reddden de 'Kloosterhonden' meer dan twee duizend mensen of ze dragen aan hun

redding bij. De naam – Sint Bernard – is niet zo oud. In de achttiende en de negentiende eeuw staan de honden bekend als de 'Alpine Mastiff', de 'Kloosterhond', 'St. Bernhards Mastiff' en als de 'Alpenhund'. De officiële naam, Bernhardiner, wordt pas in 1880 aangenomen.

'Lion'

De Engelse kunstschilder Sir Edwin Landseer (1802-1873) maakt in 1820 het dramatische schilderij met als officiële naam is 'Alpine Mastiffs Reanimating a Distressed Traveller' en daarmee is de voorstelling in één regel gevat. Twee 'Alpine Mastiffs' staan bij een onder de sneeuw bedolven reiziger. Hoe kan een schilder die geen stap buiten Groot-Brittannië heeft gezet, de sfeer zo goed treffen? Waarschijnlijk zijn de reizen van Landseer naar de Schotse Hooglanden inspirerend geweest. Let op de fraaie halsband van de hond rechts en het spreekwoordelijke vaatje (dat op fictie berust) om de hals van de hond links. De ene hond blaft om te melden waar hij is en dat hij iets heeft gevonden; de andere likt, als een soort geruststelling, de hand van de gestrande reiziger.

- Een prent van een onbekende kunstenaar, waarschijnlijk daterend van de negentiende eeuw. Zijn de gebouwen op de achtergrond het hospice? Ook hier twee honden, waarvan er één zich laat horen, terwijl de ander meehelpt om één van de slachtoffers uit de sneeuw te trekken.

• Een jonge Mechelaar in opleiding tot reddings- en lawinehond.

Zwitserse honden

Alle ingrediënten voor een goede inleving heeft Landseer in zijn werk gestopt: je hoort het geblaf en je voelt de rasperige tong over je hand gaan. In de verte klinkt het gerommel van weer een nieuwe lawine...

Het schilderij stamt dan wel niet uit de Alpen, maar laat wel Zwitserse honden zien. Rechts is 'Lion' afgebeeld en links zijn zoon 'Caesar'. Lion draagt een rood kleed, vastgegespt om zijn

lichaam, met daarop de letters 'St.B'. Hij is overigens de eerste Sint Bernard die voet op Engelse bodem zet. We kijken dus naar een schilderij dat in Zwitserland gesitueerd lijkt, maar dat bij nader inzien puur Engels is. Als de verbindingen tussen de Alpenlanden beter worden, niet alleen door de aanleg van wegen en tunnels, maar ook dankzij moderne communicatiemiddelen, wordt het belang van de reddingshonden van het hospice kleiner. Dat begint al in 1905, als de Simplontunnel tussen Zwitserland en Italië wordt geopend.

Herdershonden en Labradors

Het betekent echter niet dat er geen toekomst meer is voor reddingshonden in de sneeuw. Integendeel! Vanaf het moment dat mensen het een uitdaging gaan vinden om hoge bergen te beklimmen en te gaan skiën en recreëren op niet alledaagse plaatsen, gebeuren er ongelukken. En dan hoeft er nog niet eens sneeuw te liggen. Verongelukte wandelaars, skiërs buiten de piste, onervaren snowboarders en slachtoffers

van een vliegtuigongeluk in de bergen kunnen nog steeds rekenen op de inzet van reddingshonden.

De Sint Bernards zijn 'verdrongen' door, voornamelijk, Herdershonden en Labradors. Deze honden zijn het gehele jaar in training en worden, om snel ter plaatse te zijn, vaak ingevlogen met een helikopter, waarbij ze, samen met de begeleider en soms met behulp van een kabel op de grond worden gezet. Ook vervoer in een gondel of stoeltjeslift komt voor.

In diverse Europese landen zijn talrijke groepen met de training van lawinehonden bezig. Een succesvolle training wordt bekroond met diploma's: Lawinehond A, B en C.

Opvallend is dat men er in de negentiende eeuw geen enkel bezwaar in ziet de slachtoffers zo dramatisch mogelijk in beeld te brengen. Foto's uit onze eeuw doen dat zelden of nooit. Maar, de moderne lawinehonden doen nog steeds hetzelfde werk als hun zeventiende eeuwse soortgenoten van het hospice eeuwenlang deden. Oftewel: Niets nieuws onder de zon... <

• Moderne lawinehond aan het werk in de Italiaanse Alpen bij Merano.